

Proceedings

การประชุมวิชาการระดับชาติ

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีระหว่างสถาบัน (ASTC) ครั้งที่ 7

The 7th Academic Science and Technology Conference

นวัตกรรม

วิทยาศาสตร์พื้นฐาน

วิทยาศาสตร์ประยุกต์

วิทยาศาสตร์สุขภาพ

คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ

บูรณาการ วิจัย และ นวัตกรรม เพื่อสร้างเสริมสุขภาพ

Health Promotion Through Research Integration and Innovation

7 มิถุนายน 2562

ณ อาคารพิมเนศ มหาวิทยาลัยรังสิต จ.ปทุมธานี

[AS-P13] การใช้เพคตินจากเปลือกมะกรูดเป็นสารให้ความคงตัวในการผลิตไอศกรีมจากน้ำมะกรูด

Utilization of Pectin from Kaffir Lime Peel as a Stabilizers in Kaffir Lime Juice Ice Cream

ทิพย์ธิดา หนูทรัพย์, ภัศราภรณ์ ชาวพุ่ม, อมรรัตน์ จันทร์แมน, และปิยนุสรณ์ น้อยดั่ง *

Tiptida Nusap, Passaraporn Kaopoom, Amornrat Chanman, and Piyanoort Noiduang *

ภาควิชาเทคโนโลยีการอาหาร คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม

*ผู้ประสานงานหลัก อีเมล: piyanoot.noi@siam.edu

บทคัดย่อ

ในงานวิจัยนี้ ศึกษาการใช้เพคตินที่สกัดได้จากเปลือกมะกรูดด้วยน้ำกลั่น และกรดซิตริกที่ความเข้มข้นร้อยละ 20 มาใช้เป็นสารให้ความคงตัวในผลิตภัณฑ์ไอศกรีมจากน้ำมะกรูดเปรียบเทียบกับเพคตินทางการค้า โดยแปรชนิดของเพคตินเป็น 4 สูตร คือ สูตรที่ 1 ไอศกรีมที่ใช้เพคตินทางการค้า สูตรที่ 2 ไอศกรีมที่ใช้เพคตินที่สกัดด้วยน้ำกลั่น สูตรที่ 3 ไอศกรีมที่ใช้เพคตินที่สกัดด้วยกรดซิตริกที่ความเข้มข้นร้อยละ 20 และสูตรที่ 4 ไอศกรีมที่ใช้เพคตินที่สกัดด้วยน้ำกลั่นผสมกับเพคตินที่สกัดด้วยกรดซิตริกที่ความเข้มข้นร้อยละ 20 (อัตราส่วน 1:1) ไอศกรีมทุกสูตรใช้เพคตินที่ความเข้มข้นเท่ากัน คือ ร้อยละ 1 โดยน้ำหนัก พบว่าไอศกรีมสูตรที่ 3 มีค่าร้อยละการขึ้นฟูสูงที่สุด ในขณะที่สูตรที่ 2 มีร้อยละการขึ้นฟูต่ำที่สุด เมื่อวัดอัตราการละลาย พบว่าไอศกรีมสูตรที่ 2 ละลายเร็วที่สุด รองลงมา คือ สูตรที่ 1, 3 และ 4 ตามลำดับ เมื่อนำมาทดสอบทางประสาทสัมผัสด้วยวิธี 9-point hedonic scale พบว่าไอศกรีมทั้ง 4 สูตรไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p>0.05$) ในด้านกลิ่น และรสชาติ ส่วนด้านสี พบว่าสูตรที่ 2 มีคะแนนความชอบน้อยที่สุด ส่วนในด้านเนื้อสัมผัส และการละลายในปาก พบว่าสูตรที่ 3 ได้รับความชอบมากที่สุด ในด้านความชอบโดยรวม พบว่าสูตรที่ 3 มีคะแนนความชอบไม่แตกต่างจากสูตรที่ 1 ที่เป็นสูตรควบคุม

คำสำคัญ: เพคติน, สารให้ความคงตัว, มะกรูด, กรดซิตริก, ไอศกรีม

Abstract

This research was to use pectin extracted from kaffir lime peel by distilled water and citric acid concentration of 20% (w/v) was used as a stabilizer in the production of kaffir lime juice ice cream compared with commercial pectin. The production of ice cream with four various types of pectin (formula 1: commercial pectin ice cream, formula 2: ice cream with pectin extracted with distilled water, formula 3: ice cream with pectin extracted with 20% (w/v) citric acid and formula 4: ice cream with the mixture of pectin extracted with distilled water and pectin extracted with 20% (w/v) citric acid at ratio of 1:1) was investigated. All sample of ice cream were formulated using the same pectin concentration of 1% (w/w). The results showed that the formula 3 has the highest %overrun, while formula 2 has the lowest. Melting rate of formula 2 was the fastest followed by formula 1, 3 and 4. The results of sensory evaluation with 9-point hedonic scale showed that four formula of ice cream had no significant differences ($p>0.05$) in odor and taste, while the color of formula 2 had the lowest scores. In term of melting in mouth, the formula 3 had the highest scores and overall acceptability of the formula 3 was no different from the formula 1, which was a control.

Keywords: pectin, stabilizer, kaffir lime, citric acid, ice cream

บทนำ

มะกรูด (*Citrus hystrix* DC.) เป็นไม้ต้นขนาดเล็กในสกุลส้ม สูง 2-8 เมตร ส่วนที่ใช้ประโยชน์ ได้แก่ ผล เป็นรูปทรงกลมหรือ รูปไข่ โคนผลเรียวยาวเป็นจุก ผิวขรุขระ มีต่อมน้ำมัน ผลอ่อนสีเขียวแก่ สุกเป็นสีเหลือง มีรสเปรี้ยว ใบบนใบประกอบที่มีใบย่อยใบเดี่ยว ออกเรียงสลับ ปลายใบและโคนใบมน ขอบใบเรียบ แผ่นใบเรียบเป็นมันสีเขียวเข้ม มีต่อมน้ำมันอยู่ตามผิวใบ มีกลิ่นหอมเฉพาะ ก้านใบมีปีกตุล้ายใบ ดอก

ออกเป็นข้อตามซอกใบที่ปลายกิ่ง ดอกสีขาว กลีบเลี้ยงมี 5 กลีบ กลีบดอกมี 5 แฉก โคนกลีบดอกติดกัน จากสรรพคุณต่างๆ ที่มีอยู่มากมายใน ทุกส่วน ทั้งส่วนใบ, ผล, ผิว, เปลือก และน้ำของมะกรูด⁽¹⁾ จึงนิยมนำมาใช้ในอุตสาหกรรมเครื่องหอมและเครื่องสำอาง และใช้เป็นเครื่องปรุงร แต่งกลิ่นในการประกอบอาหารบางชนิด และการแปรรูปเป็นมะกรูดเข้มข้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าการใช้อยู่ในวงจำกัด ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะ นำมะกรูดที่เหลือทิ้งจากการนำผิวมะกรูดไปใช้ในการผลิตพริกแกงเชิงพาณิชย์มาใช้ โดยนำมะกรูดที่ได้มาคั้นน้ำเพื่อใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์ ไอศกรีม ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ขนมหวานแช่เยือกแข็งที่ได้รับความนิยมในการบริโภค และยังมีกรรมวิธีที่ง่ายและปลอดภัยของมะกรูดมา สกัดเพคติน (pectin) ซึ่งเพคตินเป็นสารประกอบโพลีแซคคาไรด์ที่พบได้ในเปลือกของผักและผลไม้ เช่น มะนาว มะกรูด กัลฉ่าย แอปเปิ้ล สตอ เบอรี่ สับปะรด เป็นต้น ซึ่งเพคตินจะทำหน้าที่เป็นสารเพิ่มความหนืด (thickener), การเกิดเจล (gelling agent), สารให้ความคงตัว (stabilizer), สารอิมัลซิไฟเออร์ และ cation-binding agent เป็นต้น ทำให้ที่พธิธิดา หนูทรัพย์ และคณะ (2561)⁽²⁾ ได้สนใจที่จะศึกษาการ คุณสมบัติและประสิทธิภาพของเพคตินจากเปลือกมะกรูดที่สกัดด้วยน้ำกลั่นและกรดซิตริก พบว่าเพคตินที่สกัดจากเปลือกมะกรูดด้วยน้ำกลั่น จะเป็นเพคตินชนิด high methoxyl pectin ส่วนเพคตินที่สกัดด้วยกรดซิตริกที่ความเข้มข้นร้อยละ 20 จะเป็นเพคตินชนิด low methoxyl pectin ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Shaha และคณะ (2013)⁽³⁾ และจากการศึกษาดังกล่าวทำให้ทางผู้วิจัยสนใจที่จะนำเพคตินที่สกัดได้มาใช้ ประโยชน์ เพื่อใช้เป็นสารให้ความคงตัวไอศกรีม เนื่องจากเพคตินเป็นสารที่มีการส่งผ่านเข้าจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก เพื่อนำมาเป็น ส่วนประกอบในการแปรรูปอาหาร และเพคตินที่นำเข้ามาซึ่งมีราคาที่สูง ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลของการใช้เพ คตินจากเปลือกมะกรูดที่สกัดด้วยน้ำกลั่นและกรดซิตริกมาใช้เป็นสารให้ความคงตัวในผลิตภัณฑ์ไอศกรีมจากน้ำมะกรูด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การเตรียมน้ำมะกรูด และเพคตินจากเปลือกมะกรูด และตรวจสอบสมบัติทางเคมี-กายภาพของเพคตินที่สกัดได้

นำมะกรูดที่เหลือใช้จากการทำพริกแกงเชิงพาณิชย์ทำการปอกเปลือกมะกรูดสีเขียวออก ล้างทำความสะอาด มาผ่าครึ่ง เอา เมล็ดออก แล้วคั้นน้ำเก็บไว้สำหรับการผลิตไอศกรีม ส่วนเปลือกนำมาล้างทำความสะอาดด้วยน้ำสะอาดอีกครั้ง ชัดด้วยเกลือแกง และ ล้างน้ำออก จะได้เป็นส่วนเปลือกสีขาวกับส่วนเนื้อมะกรูด นำากากส่วนนี้มาล้างด้วยน้ำเปล่าและขยำด้วยเกลือแกง ทำสลับกันหลายๆ ครั้งหรือจนกว่าจะหมดรสขม ล้างด้วยน้ำให้สะอาด บีบน้ำออกให้หมด หั่นเป็นชิ้นเล็กๆ ประมาณ 1x1 เซนติเมตร นำเปลือกที่ได้ไปอบ ด้วยตู้อบลมร้อน ที่อุณหภูมิ 60 องศาเซลเซียส นาน 3-4 ชั่วโมง เมื่อเปลือกมะกรูดแห้ง นำไปเก็บในโถสุญญากาศ⁽²⁾

ทำการสกัดเพคตินจากเปลือกมะกรูดโดยใช้น้ำกลั่น และกรดซิตริกที่ความเข้มข้น ร้อยละ 20 ซึ่งขั้นตอนการสกัดดังนี้ ซึ่ง เปลือกมะกรูดที่อบแห้ง 50 กรัม เติมน้ำทำละลาย (น้ำกลั่น, กรดซิตริก ความเข้มข้นร้อยละ 20 (w/v)) ปริมาตร 700 มิลลิลิตร กวนในอ่างน้ำร้อน ที่อุณหภูมิ 90 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 1 ชั่วโมง ทั้งให้เย็น 15 นาที กรองด้วยผ้าขาวบาง เก็บส่วนน้ำที่ได้ วัด ค่า pH นำส่วนน้ำที่ได้ไปตกตะกอน โดยเติม absolute ethanol (อัตราส่วน 1:3 โดยปริมาตร) คนให้เข้ากัน ตั้งทิ้งไว้เป็นเวลา 30 นาที กรองด้วยกระดาษกรอง เก็บส่วนตะกอน อบตะกอนที่ได้ในตู้อบลมร้อน (Hot air oven) อุณหภูมิ 60 องศาเซลเซียส เวลา 6-8 ชั่วโมง หรือจนกว่าจะแห้งดี ซึ่งน้ำหนักหลังอบ และบดให้เป็นผง หาค่า %yield และตรวจสอบสมบัติทางเคมี-กายภาพของ เพคตินที่สกัดได้ (การวิเคราะห์น้ำหนักสมมูล และ % methoxyl ดัดแปลงจาก ธนาวรรณ สุขเกษม, 2556)⁽⁴⁾ การวิเคราะห์ปริมาณ กรดกาแลคทูโรนิก ดัดแปลงจาก งามอาจ เต็ดดวง, 2553⁽⁵⁾ และค่าสี โดยใช้เครื่อง Calorimeter ยี่ห้อ Color Flex รุ่น 45/0 (ประเทศ สหรัฐอเมริกา) วัดตามระบบ CIE L* a* และ b*

2. ศึกษาการใช้เพคตินที่สกัดได้ในการผลิตไอศกรีมจากน้ำมะกรูด

2.1 ศึกษาการผลิตไอศกรีมจากน้ำมะกรูดสูตรควบคุม

การคัดเลือกสูตรควบคุมจากสูตรการผลิตไอศกรีมจากผลไม้ จำนวน 2 สูตร คือ โดยสูตรที่ 1 (เซอร์เบท) และ สูตรที่ 2 (เซอร์เบท) มีส่วนผสมดังตารางที่ 1 และทำการผลิตไอศกรีม ดัดแปลงตามวิธีของปิยนุสรณ์ น้อยด้วง และสาวตรี พูลเดช (2552)⁽⁶⁾ ดังนี้ นำส่วนผสมของ แห่งผสมเข้าด้วยกันและส่วนของของเหลวผสมให้เข้ากัน แล้วนำของแข็งผสมกับของเหลว (ดังตารางที่ 1) อุณหภูมิผสมต่อให้มีอุณหภูมิ ประมาณ 60 องศาเซลเซียส นำไปปั่นในเครื่องโฮมจีเนซัน 5 นาที ที่ 11,000 รอบต่อนาที ให้ความร้อนหรือการพาสเจอร์ไรซ์ที่อุณหภูมิ 70 องศาเซลเซียส นาน 30 นาที ทำให้อุ่น (cooling) ลงทันทีที่อุณหภูมิน้อยกว่า 4 องศาเซลเซียส บ่ม (Aging) ที่ 3-4 องศาเซลเซียส นาน

18 ชั่วโมง นำไอศกรีมไปปั่นในเครื่องปั่นไอศกรีม (freezing) ปั่นนานประมาณ 30-40 นาที เก็บไว้ในตู้เย็นหรือตู้แช่เยือกแข็ง (-18 องศาเซลเซียส) (hardening) เป็นเวลา 24 ชั่วโมง จากนั้นนำไอศกรีมที่ผลิตได้มาทดสอบคุณลักษณะทางด้านเคมี-กายภาพ ได้แก่ การวัดค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH) โดยเครื่อง pH meter⁽⁷⁾ ยี่ห้อ Eutech Instruments รุ่น 12-CHM-3206 (ประเทศมาเลเซีย) ค่าสี ด้วยระบบ CIE L* a* และ b* โดยใช้เครื่อง Colorimeter ยี่ห้อ Color Flex รุ่น 45/0 (ประเทศสหรัฐอเมริกา) การวัดความหนืด⁽⁸⁾ ด้วยเครื่องวัดความหนืด Brookfield Viscometer รุ่น LVT (ประเทศสหรัฐอเมริกา) Spindle Set หัวเบอร์ 1 การวัดอัตราการละลาย (ตามวิธีของ Geilman และ Schmidt, 1992)⁽⁹⁾ นำตัวอย่างไอศกรีมที่บรรจุด้วยพลาสติกหลังผ่านการแช่เยือกแข็ง 24 ชั่วโมง วางตัวอย่างและปล่อยให้ละลายบนตะแกรงลวด และชั่งน้ำหนักของเหลวที่ละลายออกมาทุกๆ 10 นาที ที่อุณหภูมิ 30 ± 1 องศาเซลเซียส การวัดปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ทั้งหมด ด้วยเครื่องรีแฟรคโตมิเตอร์ (Refractometer) ยี่ห้อ ATAGO รุ่น S-28 (ประเทศญี่ปุ่น) และปริมาณกรดทั้งหมด (ตามวิธีของ AOAC, 2000)⁽⁷⁾ การวัดค่าร้อยละการขึ้นฟู (% overruns) (ตามวิธีของวรรณมาและวิบูลย์ศักดิ์, 2531)⁽¹⁰⁾ และทดสอบทางประสาทสัมผัสด้วยวิธี Paired preference test โดยใช้ผู้ทดสอบ คณะวิทยาศาสตร์ สาขาวิชาเทคโนโลยีการอาหาร มหาวิทยาลัยสยาม จำนวน 35 คน และให้ผู้ทดสอบเลือกว่าชอบไอศกรีมสูตรใดมากที่สุดและวิเคราะห์ผล โดยใช้ตารางสถิติ Two-sample analysis ที่ $df = 1$, แบบ one-tailed ระดับนัยสำคัญที่ $p \leq 0.05$ แล้วจึงเลือกไอศกรีมสูตรควบคุมในการผลิตไอศกรีมในขั้นตอนต่อไป

ตารางที่ 1 แสดงอัตราส่วนของส่วนผสมของไอศกรีมสูตรมาตรฐาน

ส่วนผสม	สูตรที่ 1: เซอร์เบท (ร้อยละ)	สูตรที่ 2: เซอร์เบท (ร้อยละ)
น้ำตาลทราย	13.00	20.00
นมสด	13.50	-
น้ำมะกรูด	20.00	20.00
น้ำ	49.70	58.70
ไข่ไก่ (ไข่ขาว)	3.00	-
สารให้ความคงตัว (เพคตินทางการค้า)	0.50	1.00

ที่มา: สูตรที่ 1 ดัดแปลงจาก มณีรัตน์ บุญญะมาลี. 2548⁽¹¹⁾ สูตรที่ 2 ดัดแปลงจาก เบญจพร มีเกาะ. 2549⁽¹²⁾

2.2 ศึกษาการใช้เพคตินที่สกัดได้ในการผลิตไอศกรีมจากน้ำมะกรูดเปรียบเทียบกับ เพคตินทางการค้า

สูตรไอศกรีมที่คัดเลือกได้จากการทดลองที่ 2.1 นำมาใช้เป็นสูตรควบคุมในการผลิตไอศกรีมจากน้ำมะกรูด โดยใช้เพคตินทางการค้า เพคตินที่สกัดได้จากน้ำกลั่น และกรดซิตริกที่ความเข้มข้นร้อยละ 20 เป็นสารให้ความคงตัว จากนั้นตรวจสอบคุณภาพทางเคมี-กายภาพของไอศกรีมที่ผลิตได้ เช่นเดียวกับกรทดลองที่ 2.1 และทดสอบทางประสาทสัมผัส เปรียบเทียบกับสูตรควบคุมที่ใช้เพคตินทางการค้า นำไอศกรีมที่ได้จากการศึกษาในข้างต้น มาทำการทดสอบด้านประสาทสัมผัสในช่วงเวลา 10:00-11:00 น. และ 14:00-15:00 น. โดยใช้ผู้ทดสอบเป็นนักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์ สาขาวิชาเทคโนโลยีการอาหาร มหาวิทยาลัยสยาม จำนวน 35 คน เสิร์ฟตัวอย่างที่อุณหภูมิ -15 องศาเซลเซียส หรือนำออกจากตู้แช่แข็งแล้วทิ้งไว้วัน 3-5 นาที ทำการทดสอบทางประสาทสัมผัส ในด้านสี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัส การละลายในปาก และความชอบโดยรวมโดยวิธี 9-point hedonic scale จากนั้นนำคะแนนมาวิเคราะห์ผลทางสถิติโดยหาค่าความแปรปรวน (ANOVA) และความแตกต่างระหว่าง สิ่งทดลองโดยวิธี Duncan's New Multiple Range Test ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. การเตรียมน้ำมะกรูด และเพคตินจากเปลือกมะกรูด และตรวจสอบสมบัติทางเคมี-กายภาพของเพคตินที่สกัดได้

จากการสกัดเพคตินจากเปลือกมะกรูด โดยใช้ น้ำกลั่น และกรดซิตริก ที่ความเข้มข้น ร้อยละ 20 (w/v) เป็นตัวทำละลายที่ใช้สกัด แสดงในตารางที่ 2 พบว่าเพคตินที่สกัดด้วยน้ำกลั่น มีค่าน้ำหนักสมมูลสูงใกล้เคียงกับเพคตินทางการค้า ขณะที่เพคตินที่สกัดด้วยกรดซิตริกที่ความเข้มข้น ร้อยละ 20 พบว่ามีน้ำหนักสมมูลต่ำกว่า ทั้งนี้เนื่องจากกรดซิตริกที่ใช้ในการสกัด สามารถละลายพันธะไกลโคซิดิกได้เป็นเพคตินที่มีขนาดโมเลกุลเล็กลง ทำให้น้ำหนักสมมูลของสารลดลง ส่งผลให้มีค่าปริมาณหมู่เมทอกซิลน้อยลง^(3,4) ซึ่งในเพคตินทางการค้าและเพคตินที่สกัดด้วยน้ำกลั่น มีค่าน้ำหนักสมมูลสูง แสดงว่ามีหมู่เมทอกซิลสูง

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์น้ำหนักสมมูล, ร้อยละของเมทอกซิล (%methoxy), ระดับการเกิดเอสเทอร์ฟิเคชัน (%DE) และปริมาณกรดกาแลคทูโรนิกของเพคตินจากเปลือกมะกรูดที่สกัดด้วยตัวทำละลายต่างๆ เทียบกับเพคตินทางการค้า

เพคตินที่สกัดได้ (ตัวทำละลาย)	น้ำหนักสมมูล	ร้อยละของ เมทอกซิล (%methoxyl)	ระดับการเกิดเอสเทอร์ฟิเคชัน (%DE)	กรดกาแลคทูโรนิก ($\mu\text{g/ml}$)
เพคตินที่สกัดด้วยน้ำกลั่น	1,253.93 $\pm$ 6.59 ^b	16.45 $\pm$ 0.51 ^a	87.87 $\pm$ 0.22 ^a	67.56 $\pm$ 1.01 ^b
เพคตินที่สกัดด้วยกรดซิตริก ความเข้มข้นร้อยละ 20	284.68 $\pm$ 6.02 ^c	2.83 $\pm$ 0.55 ^c	21.87 $\pm$ 1.82 ^c	27.53 $\pm$ 0.49 ^c
เพคตินทางการค้า (Grade 150)	1,441.32 $\pm$ 0.94 ^a	14.29 $\pm$ 0.71 ^b	86.06 $\pm$ 0.82 ^b	86.74 $\pm$ 0.66 ^a

หมายเหตุ ค่า $\pm$ หมายถึง ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งเป็นค่าที่บ่งบอกถึงการกระจายข้อมูล

^{a-f} ที่กำกับในแนวดิ่งเดียวกัน หมายถึง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ส่วนค่า %methoxyl ของเพคตินที่สกัดด้วยน้ำกลั่น มีค่า 16.45 และเมื่อนำมาหาค่า %DE พบว่ามีค่ามากกว่า 50 ซึ่งจัดเป็นเพคตินชนิด high methoxyl pectin ส่วนเพคตินที่สกัดด้วยกรดซิตริกความเข้มข้นร้อยละ 20 มีค่า %methoxyl เท่ากับ 2.83 และเมื่อนำมาหาค่า %DE พบว่ามีค่าน้อยกว่า 50 เป็นเพคตินชนิด low methoxyl pectin⁽¹³⁾

ส่วนค่าปริมาณกรดกาแลคทูโรนิก แสดงถึงความบริสุทธิ์ของเพคติน ซึ่งเพคตินทางการค้ามีปริมาณกรดกาแลคทูโรนิกเท่ากับ 86.74 $\mu\text{g/ml}$ เพคตินที่สกัดด้วยน้ำกลั่นมีปริมาณกรดกาแลคทูโรนิก เท่ากับ 67.56 $\mu\text{g/ml}$ ส่วนเพคตินที่สกัดด้วยกรดซิตริกความเข้มข้นร้อยละ 20 จะมีปริมาณกรดกาแลคทูโรนิกลดลง เท่ากับ 25.90 $\mu\text{g/ml}$ เนื่องจากเพคตินที่สกัดด้วยกรดซิตริกมีปริมาณของหมู่เมทอกซิลอยู่น้อย เมื่อนำเพคตินที่ได้ไปทำปฏิกิริยากับกรดซัลฟิวริกและวัดค่าการดูดกลืนแสงค่าที่ได้ จึงลดลงตามความเข้มข้นของกรดซิตริกที่เพิ่มขึ้น⁽⁵⁾

2. ศึกษาการใช้เพคตินที่สกัดได้เป็นสารให้ความคงตัวในการผลิตไอศกรีมจากน้ำมะกรูด

2.1 การผลิตไอศกรีมจากน้ำมะกรูดสูตรควบคุม

จากการคัดเลือกสูตรเบื้องต้นจากสูตรไอศกรีมผลไม้ 2 สูตร คือ สูตรที่ 1 เป็นไอศกรีมเชอร์เบท และสูตรที่ 2 เป็นไอศกรีมชอร์เบท โดยใช้เพคตินทางการค้าเป็นสารให้ความคงตัวในการผลิตไอศกรีมจากน้ำมะกรูดสูตรควบคุม ดัดแปลงตามวิธีของปิยนุสรณ์น้อยดวง และสาวิตรี พูลเดช (2552)⁽⁶⁾ จากการทดสอบคุณภาพด้านเคมี-กายภาพไอศกรีมจากน้ำมะกรูดสูตรเบื้องต้นทั้ง 2 สูตรพบว่าไอศกรีมจากน้ำมะกรูดสูตรที่ 1 (เชอร์เบท) มีค่าร้อยละการขึ้นฟู, ปริมาณกรด, ค่าปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ทั้งหมด (TSS) และอัตราการละลาย มีค่าต่ำกว่าไอศกรีมสูตรที่ 2 (ชอร์เบท) ส่วนค่าความหนืดและความเป็นกรด-ด่าง (pH) สูงกว่าไอศกรีมสูตรที่ 2 (ชอร์เบท) แสดงผลการทดลองในตารางที่ 3 และภาพที่ 1

จากผลการทดลองในตารางที่ 3 พบว่าไอศกรีมชอร์เบทมีความหนืดสูงกว่าไอศกรีมเชอร์เบท ซึ่งอาจจะเกิดจากส่วนผสมที่แตกต่างกัน และปริมาณน้ำตาลและสารให้ความคงตัวที่ใช้ไม่เท่ากัน เนื่องจากในสูตรชอร์เบทมีปริมาณสารให้ความหวานปริมาณมากจึงทำให้ปริมาณของแข็งทั้งหมดแก่ส่วนผสมเพิ่มขึ้น⁽¹⁴⁾ จึงส่งผลทำให้ค่าร้อยละการขึ้นฟูของไอศกรีมชอร์เบทสูงกว่าไอศกรีมเชอร์เบท และไอศกรีมสูตรที่ 1 (เชอร์เบท) มีอัตราการละลายที่ต่ำกว่าและการกักเก็บอากาศได้ดีกว่าไอศกรีมสูตรที่ 2 (ชอร์เบท) แสดงในภาพที่ 1 ทั้งนี้เนื่องมาจากในส่วนผสมของสูตรไอศกรีมสูตรที่ 1 (เชอร์เบท) มีส่วนของปริมาณน้ำในส่วนผสมน้อยกว่าและมีส่วนของนมสดขาดมันเนย ซึ่งนมจะมีส่วนโปรตีนเคซีน เวโยโปรตีน ซึ่งมีหน้าที่เป็นสารให้ความคงตัวและเป็นอิมัลซิไฟเออร์ในไอศกรีม และการอุ่นน้ำของไอศกรีมทำให้ไอศกรีมมีเนื้อนุ่ม ละเยียด และมีความคงตัวของไอศกรีม มีอัตราการละลายที่ต่ำหรือช้ากว่า⁽¹⁴⁾ ส่วนไอศกรีมสูตรที่ 2 (ชอร์เบท) ที่ไม่มีส่วนผสมของโปรตีนนมแต่จะมีส่วนของปริมาณของน้ำตาลมากกว่าในส่วนผสมส่งผลให้ไอศกรีมเนื้อแฉะ และจะละลายเร็ว⁽¹⁵⁾ และพบว่าไอศกรีมสูตรที่ 1 (เชอร์เบท) มีค่าความสว่าง (L*) มากกว่า แต่มีค่าสีเขียว

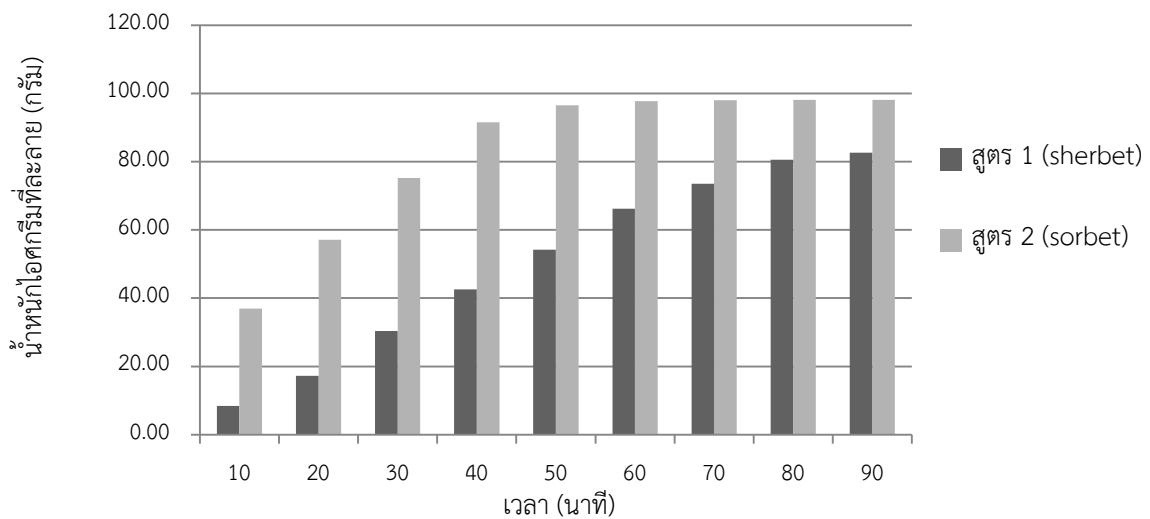
(a*) และสีเหลือง (b*) น้อยกว่าไอศกรีมสูตรที่ 2 (ซอร์เบท) ซึ่งไอศกรีมทั้งสองสูตร ให้สีของผลิตภัณฑ์คล้ายกัน โดยไอศกรีมซอร์เบทจะสีอ่อนกว่าไอศกรีมซอร์เบทเล็กน้อย

ตารางที่ 3 คุณภาพทางด้านเคมี-กายภาพของไอศกรีมจากน้ำมะกรูดสูตรควบคุม

คุณภาพทางด้านเคมี-กายภาพ		สูตรไอศกรีม	
		สูตรที่ 1 : ซอร์เบท	สูตรที่ 2 : ซอร์เบท
ร้อยละการขึ้นฟู		38.83	53.13
ความหนืด (cP)		10.50 ± 3.54	82.00 ± 15.56
ความเป็นกรด-ด่าง (pH)		2.87 ± 0.031	2.16 ± 0.027
ปริมาณกรด (%)		1.13 ± 0.035	1.22 ± 0.007
ปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ทั้งหมด (°Brix)		17.83 ± 0.58	29.00 ± 0.00
ค่าสี*	L* (ค่าความสว่าง)	77.60 ± 0.50	73.24 ± 0.59
	a* (ค่าสีเขียว)	-0.34 ± 0.10	-1.08 ± 0.10
	b* (ค่าสีเหลือง)	7.98 ± 0.25	8.17 ± 0.04

หมายเหตุ ค่า ± หมายถึง ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งเป็นค่าที่บ่งบอกถึงการกระจายข้อมูล

* ที่กำกับในแนวนอนเดียวกัน หมายถึง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ภาพที่ 1 อัตราการละลายของไอศกรีมจากน้ำมะกรูดสูตรมาตรฐาน

การประเมินคุณภาพทางด้านประสาทสัมผัสของไอศกรีมจากน้ำมะกรูดทั้ง 2 สูตร เพื่อหาสูตรเบื้องต้นที่เหมาะสมในการผลิตไอศกรีมจากน้ำมะกรูดต่อไป โดยนำมาทดสอบทางประสาทสัมผัสด้วยวิธี Paired preference test โดยใช้ผู้ทดสอบเป็นนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีการอาหาร คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม จำนวน 35 คน และให้ผู้ทดสอบเลือกว่าชอบไอศกรีมสูตรใดมากที่สุด ผลจากการทดสอบ Paired preference test ที่ความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จากจำนวนผู้ทดสอบ 35 คน ต้องมีผู้ที่เลือกสูตรใดสูตรหนึ่งมากกว่าหรือเท่ากับ 24 คน พบว่ามีคนเลือกไอศกรีมสูตรซอร์เบท จำนวน 11 คน และเลือกสูตรไอศกรีมซอร์เบท จำนวน 24 คน จากตาราง Two-sample analysis จึงสรุปได้ว่าไอศกรีมสูตรซอร์เบทได้รับความชอบมากกว่าไอศกรีมสูตรซอร์เบท และเมื่อนำมาทดสอบทางประสาทสัมผัสด้วยวิธี 9-Point hedonic scale พบว่า ไอศกรีมซอร์เบท มีคะแนนความชอบในทุกด้านมากกว่าไอศกรีมสูตรซอร์เบท ดังแสดงผลในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การทดสอบทางประสาทสัมผัสของไอศกรีมจากน้ำมะกรูด

สูตรไอศกรีม	ลักษณะคุณภาพ					
	สี*	กลิ่น*	รสชาติ*	เนื้อสัมผัส*	การละลายในปาก*	ความชอบโดยรวม*
สูตรที่ 1 (เซอร์เบท)	5.09 ± 1.56	5.77 ± 1.33	6.34 ± 1.59	6.20 ± 1.43	6.51 ± 1.20	6.37 ± 1.93
สูตรที่ 2 (เซอร์เบท)	7.11 ± 0.99	6.63 ± 1.17	7.17 ± 1.20	6.86 ± 1.09	6.94 ± 1.00	7.57 ± 0.85

หมายเหตุ ค่า ± หมายถึง ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งเป็นค่าที่บ่งบอกถึงการกระจายข้อมูล

* ที่กำกับในแนวตั้งเดียวกัน หมายถึง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95

จากการทดสอบคุณภาพทางด้านเคมี-กายภาพ และทางประสาทสัมผัส พบว่าไอศกรีมสูตรที่ 2 (เซอร์เบท) เหมาะสมที่จะใช้เป็นสูตรควบคุม เนื่องจากเป็นสูตรที่มีค่าร้อยละการขึ้นฟูและความหนืดมากกว่าไอศกรีมสูตรที่ 1 (เซอร์เบท) และเมื่อทดสอบทางประสาทสัมผัสด้วยวิธี Paired preference test และวิธี 9-Point hedonic scale พบว่าผู้ทดสอบให้คะแนนทั้ง 2 วิธีมากกว่าสูตรที่ 1 (เซอร์เบท) ดังนั้นจึงเลือกสูตรที่ 2 (เซอร์เบท) ในการผลิตไอศกรีมจากน้ำมะกรูดในขั้นตอนต่อไป

2.2 ศึกษาการใช้เพคตินที่สกัดได้ในการผลิตไอศกรีมจากน้ำมะกรูดเปรียบเทียบกับเพคตินทางการค้า

จากการทดลองการผลิตไอศกรีมจากน้ำมะกรูดสูตรควบคุม พบว่าสูตรที่เหมาะสม คือ สูตรไอศกรีมเซอร์เบท จากนั้นจึงนำสูตรดังกล่าวมาศึกษาผลของชนิดของเพคตินที่สกัดได้จากเปลือกมะกรูดมาใช้เป็นสารให้ความคงตัวในการผลิตไอศกรีมจากน้ำมะกรูดเปรียบเทียบกับเพคตินทางการค้า โดยแปรผันชนิดของเพคตินในการผลิตไอศกรีม จำนวน 4 สูตร ได้แก่ สูตรที่ 1 คือ ไอศกรีมมะกรูดที่ใช้เพคตินทางการค้า สูตรที่ 2 คือ ไอศกรีมมะกรูดที่ใช้เพคตินสกัดด้วยน้ำกลั่น สูตรที่ 3 คือ ไอศกรีมมะกรูดที่ใช้เพคตินสกัดด้วยกรดซิตริกความเข้มข้นร้อยละ 20 และสูตรที่ 4 คือ ไอศกรีมมะกรูดที่ใช้เพคตินสกัดด้วยน้ำกลั่นผสมกับเพคตินสกัดด้วยกรดซิตริกความเข้มข้นร้อยละ 20 (อัตราส่วน 1 : 1) จากการทดสอบคุณภาพด้านเคมี-กายภาพของไอศกรีมจากน้ำมะกรูดทั้ง 4 สูตร พบว่าไอศกรีมสูตรที่ 3 ค่าร้อยละการขึ้นฟูสูงที่สุด เนื่องจากไอศกรีมที่ใช้เพคตินชนิด low methoxyl pectin มีขนาดโมเลกุลต่ำ และช่วง pH ของส่วนไอศกรีมที่ต่ำ และมีเกลือโซเดียมคลอไรด์เล็กน้อย จะทำให้ไอศกรีมมีความหนืดสูงขึ้น มีการอุ้มน้ำที่ดี และเกิดเกล็ดน้ำแข็งขนาดเล็ก และส่วนสูตรที่ใช้เป็นเพคตินชนิด high methoxyl pectin จะมีค่าร้อยละการขึ้นฟูและความหนืดต่ำกว่า เนื่องมาจากเพคตินที่ใช้มีขนาดโมเลกุลที่ยาวมากกว่าจะละลายและอุ้มน้ำได้ลดลง จึงทำให้มีความหนืดต่ำกว่า และร้อยละการขึ้นฟูลดลง^(13,16) และเมื่อตรวจสอบค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH) พบว่าสูตรที่ 3 มีค่าต่ำกว่าสูตรอื่นๆ และสอดคล้องกับปริมาณกรดที่สูตรที่ 3 มีค่าสูงกว่าสูตรอื่นๆ ทั้งนี้อาจเกิดจากเพคตินที่ใช้ในสูตรที่ 3 สกัดด้วยกรดซิตริกร้อยละ 20 ซึ่งอาจจะมีกรดที่ใช้ในการสกัดเพคตินปนมา ส่งผลให้มีค่า pH ลดลงเล็กน้อยหรือมีปริมาณกรดเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ส่วนปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ทั้งหมด พบว่ามีค่าใกล้เคียงอยู่ระหว่าง 27.00-30.00 องศาบริกซ์ แสดงผลในตารางที่ 5 ส่วนค่าสี พบว่าไอศกรีมสูตรที่ 4 มีค่าความสว่าง (L*) มากที่สุด รองลงมา คือ สูตรที่ 3, 1 และ 2 ตามลำดับ ในขณะที่ค่าสีเหลือง (b*) พบว่าสูตรที่ 2 มีค่าสูงกว่าสูตรอื่นๆ ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากเพคตินที่สกัดด้วยน้ำกลั่นมีสีเข้มแตกต่างจากเพคตินที่สกัดด้วยกรดซิตริก ซึ่งส่งผลทำให้ไอศกรีมที่ใช้เพคตินที่สกัดด้วยน้ำกลั่น จะให้สีที่เข้มกว่าสูตรอื่นๆ ส่วนค่าอัตราการละลายของไอศกรีม พบว่าสูตรที่ 1 และ 2 จะมีค่าอัตราการละลายที่เร็วกว่าสูตรที่ 3 และ 4 แสดงในภาพที่ 4

เมื่อนำไอศกรีมจากน้ำมะกรูดทั้ง 4 สูตร มาทดสอบทางประสาทสัมผัสด้วยวิธี 9-point hedonic scale โดยให้ผู้บริโภคให้คะแนนความชอบในแต่ละด้าน พบว่าทั้ง 4 สูตรไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) ในด้านกลิ่นและรสชาติ ส่วนในด้านสี พบว่าสูตรที่ 2 มีความแตกต่างกับสูตรที่ 1, 3 และ 4 อย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) ทั้งนี้อาจเกิดจากสีของเพคตินที่ใช้ในการผลิตไอศกรีมที่เข้มมากกว่า จึงส่งผลทำให้คะแนนความชอบในด้านสีน้อยกว่าไอศกรีมสูตรอื่นๆ ส่วนในด้านเนื้อสัมผัสพบว่าไอศกรีมสูตรที่ 1, 3 และ 4 ไม่มีความแตกต่างกัน แต่แตกต่างกับไอศกรีมสูตรที่ 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) ส่วนด้านการละลายในปาก พบว่าไอศกรีมสูตรที่ 3 ได้รับคะแนนความชอบมากที่สุด และมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) กับไอศกรีมสูตรที่ 2 ส่วนความชอบโดยรวม พบว่าไอศกรีมสูตรที่ 3 ได้รับคะแนนความชอบไม่แตกต่างจากสูตรที่ 1 แต่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) กับไอศกรีมสูตรที่ 2 และ 4 ดังแสดงผลในตารางที่ 6 ซึ่งจากผลการทดสอบทางด้านเคมีและกายภาพของเพคตินจากเปลือกมะกรูดที่สกัดด้วยน้ำกลั่นมีคุณสมบัติคล้ายกับเพคตินทางการค้า และ

แตกต่างจากเพคตินที่สกัดด้วยสารละลายกรดซิตริก แล้วเมื่อนำเพคตินทั้ง 3 ประเภทมาใช้ในการผลิตไอศกรีม จะเห็นได้ว่าไอศกรีมสูตรที่ 3 ที่ใช้เพคตินสกัดด้วยกรดซิตริกความเข้มข้นร้อยละ 20 ได้รับคะแนนความชอบมากที่สุด ทั้งนี้อาจเกิดจากเพคตินที่ใช้เป็น low methoxyl pectin ที่ช่วยปรับปรุงเนื้อสัมผัสและคุณภาพของไอศกรีม โดยเพคตินจะช่วยควบคุมขนาดผลึกน้ำแข็งในผลิตภัณฑ์⁽¹⁷⁾ จึงทำให้มีคะแนนด้านเนื้อสัมผัสและการละลายในปากสูงที่สุด และเมื่อเปรียบเทียบกับไอศกรีมสูตรที่ใช้เพคตินชนิด high methoxyl pectin เป็นสารให้ความคงตัว พบว่าไอศกรีมมีผลึกน้ำแข็ง และละลายได้เร็ว นอกจากนี้ยังพบว่าไอศกรีมสูตรที่ 2 ที่ใช้เพคตินสกัดด้วยน้ำกลั่นที่เป็นเพคตินชนิด high methoxyl pectin ได้คะแนนความชอบในด้านเนื้อสัมผัสและการละลายในปากน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการอบแห้งในขั้นตอนการผลิตเพคตินสกัดด้วยน้ำกลั่น และเพคตินที่สกัดได้มีขนาดโมเลกุลที่ยาวมากกว่าจะละลายและอุ้มน้ำได้ลดลง^(13,16) จึงทำให้มีความหนืดต่ำกว่า จึงส่งผลให้ไอศกรีมที่ผลิตได้มีสี ลักษณะเนื้อสัมผัส และการละลายในปาก ซึ่งทำให้คะแนนความชอบต่ำกว่าสูตรอื่นๆ

ตารางที่ 5 คุณภาพด้านเคมี-กายภาพของไอศกรีมจากน้ำมะกรูดที่ใช้เพคตินที่สกัดจากเปลือกมะกรูดด้วยตัวทำละลายต่างๆ เป็นสารให้ความคงตัว เปรียบเทียบกับการใช้เพคตินทางการค้าเป็นสารให้ความคงตัว

คุณภาพทางด้านเคมี-กายภาพ		สูตรไอศกรีม			
		สูตรที่ 1	สูตรที่ 2	สูตรที่ 3	สูตรที่ 4
ร้อยละการขึ้นฟู		52.62	49.72	55.10	53.19
ความหนืด (cP)		83.33 ± 1.15 ^c	23.33 ± 0.58 ^d	115.67 ± 0.58 ^b	146.00 ± 1.00 ^a
ความเป็นกรด-ด่าง (pH)		2.14 ± 0.031 ^a	2.15 ± 0.015 ^a	2.11 ± 0.025 ^b	2.17 ± 0.035 ^a
ปริมาณกรด (%)		1.27 ± 0.016 ^b	1.25 ± 0.012 ^b	1.47 ± 0.014 ^a	1.29 ± 0.016 ^b
ปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ทั้งหมด (°Brix)		27.25 ± 0.35 ^b	30.00 ± 0.00 ^a	27.00 ± 0.00 ^b	28.75 ± 0.35 ^b
ค่าสี	L* (ค่าความสว่าง)	78.19 ± 0.39 ^b	64.63 ± 0.08 ^c	82.35 ± 0.67 ^a	82.60 ± 1.18 ^a
	a* (ค่าสีเขียว)	-1.52 ± 0.08 ^b	-1.43 ± 0.04 ^c	-1.68 ± 0.03 ^a	-1.45 ± 0.01 ^c
	b* (ค่าสีเหลือง)	9.21 ± 0.11 ^b	20.84 ± 0.11 ^a	7.77 ± 0.27 ^d	8.41 ± 0.05 ^c

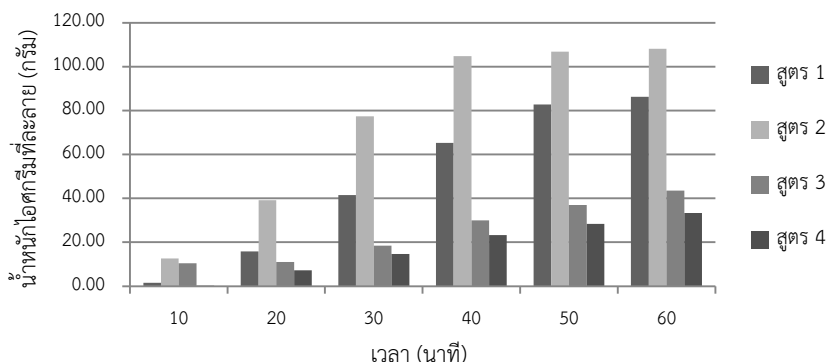
หมายเหตุ สูตรที่ 1: ไอศกรีมมะกรูดที่ใช้เพคตินทางการค้า

สูตรที่ 2: ไอศกรีมมะกรูดที่ใช้เพคตินสกัดด้วยน้ำกลั่น

สูตรที่ 3: ไอศกรีมมะกรูดที่ใช้เพคตินสกัดด้วยกรดซิตริก ความเข้มข้นร้อยละ 20

สูตรที่ 4: ไอศกรีมมะกรูดที่ใช้เพคตินสกัดด้วยน้ำกลั่นผสมกับเพคตินสกัดด้วยกรดซิตริกความเข้มข้น ร้อยละ 20 (อัตราส่วน 1 : 1)

ค่า ± หมายถึง ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งเป็นค่าที่บ่งบอกถึงการกระจายข้อมูล

■ สูตรที่ 1: ไอศกรีมมะกรูดที่ใช้เพคตินทางการค้า

■ สูตรที่ 2: ไอศกรีมมะกรูดที่ใช้เพคตินสกัดด้วยน้ำกลั่น

■ สูตรที่ 3: ไอศกรีมมะกรูดที่ใช้เพคตินสกัดด้วยกรดซิตริกความเข้มข้นร้อยละ 20

■ สูตรที่ 4: ไอศกรีมมะกรูดที่ใช้เพคตินสกัดด้วยน้ำกลั่นผสมกับเพคตินสกัดด้วยกรดซิตริกความเข้มข้น ร้อยละ 20 (อัตราส่วน 1 : 1)

ภาพที่ 4 อัตราการละลายของไอศกรีมจากน้ำมะกรูดที่ใช้เพคตินที่สกัดจากเปลือกมะกรูดด้วยตัวทำละลายต่างๆ เป็นสารให้ความคงตัว เปรียบเทียบกับการใช้เพคตินทางการค้าเป็นสารให้ความคงตัว

ตารางที่ 6 คะแนนการทดสอบทางประสาทสัมผัสของไอศกรีมจากน้ำมะกรูดที่ใช้เพคตินที่สกัดจากเปลือกมะกรูดด้วยตัวทำละลายต่างๆเป็นสารให้ความคงตัว เปรียบเทียบกับการใช้เพคตินทางการค้าเป็นสารให้ความคงตัวโดยวิธี 9-point hedonic scale

ลักษณะคุณภาพ	ระดับคะแนน			
	สูตรที่ 1	สูตรที่ 2	สูตรที่ 3	สูตรที่ 4
สี	7.00 ± 1.14 ^a	3.80 ± 1.85 ^b	7.40 ± 1.28 ^a	7.33 ± 1.40 ^a
กลิ่น	6.27 ± 1.20 ^a	6.00 ± 1.39 ^a	6.37 ± 1.54 ^a	6.53 ± 1.14 ^a
รสชาติ	6.87 ± 1.43 ^a	6.60 ± 1.04 ^a	6.70 ± 1.09 ^a	6.43 ± 1.14 ^a
เนื้อสัมผัส	6.77 ± 1.07 ^a	5.73 ± 1.34 ^b	7.10 ± 1.32 ^a	6.40 ± 1.83 ^{ab}
การละลายในปาก	6.67 ± 1.40 ^{ab}	6.00 ± 1.58 ^b	6.90 ± 1.42 ^a	6.27 ± 1.74 ^{ab}
ความชอบโดยรวม	7.37 ± 0.93 ^a	5.90 ± 1.40 ^b	6.97 ± 1.40 ^a	6.13 ± 1.85 ^b

หมายเหตุ สูตรที่ 1: ไอศกรีมมะกรูดที่ใช้เพคตินทางการค้า

สูตรที่ 2: ไอศกรีมมะกรูดที่ใช้เพคตินสกัดด้วยน้ำกลั่น

สูตรที่ 3: ไอศกรีมมะกรูดที่ใช้เพคตินสกัดด้วยกรดซิตริกความเข้มข้นร้อยละ 20

สูตรที่ 4: ไอศกรีมมะกรูดที่ใช้เพคตินสกัดด้วยน้ำกลั่นผสมกับเพคตินสกัดด้วยกรดซิตริกความเข้มข้นร้อยละ 20 (อัตราส่วน 1 : 1)

ค่า ± หมายถึง ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งเป็นค่าที่บ่งบอกถึงการกระจายข้อมูล

^{a,b,c} ที่กำกับในแนวนอนเดียวกัน หมายถึง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ความเชื่อมั่นร้อยละ 95

สรุป

การผลิตไอศกรีมจากน้ำมะกรูดสูตรควบคุม พบว่าสูตรที่เหมาะสมในการผลิตไอศกรีม คือ สูตรไอศกรีมซอร์เบท จากนั้นจึงนำเพคตินที่สกัดจากเปลือกมะกรูดด้วยน้ำกลั่น ซึ่งจะได้เพคตินชนิด high methoxyl pectin ส่วนเพคตินที่สกัดด้วยกรดซิตริกที่ความเข้มข้นร้อยละ 20 จะเป็นเพคตินชนิด low methoxyl pectin มาใช้เป็นสารให้ความคงตัวในผลิตภัณฑ์ไอศกรีมจากน้ำมะกรูด จากการศึกษาผลของชนิดของเพคตินที่สกัดได้จากเปลือกมะกรูดเปรียบเทียบกับการใช้เพคตินทางการค้า โดยไอศกรีมที่ผลิตขึ้น มีจำนวน 4 สูตร ได้แก่ สูตรที่ 1 คือ ไอศกรีมมะกรูดที่ใช้เพคตินทางการค้า สูตรที่ 2 คือ ไอศกรีมมะกรูดที่ใช้เพคตินสกัดด้วยน้ำกลั่น สูตรที่ 3 คือ ไอศกรีมมะกรูดที่ใช้เพคตินสกัดด้วยกรดซิตริกความเข้มข้นร้อยละ 20 และสูตรที่ 4 คือ ไอศกรีมมะกรูดที่ใช้เพคตินสกัดด้วยน้ำกลั่นผสมกับเพคตินสกัดด้วยกรดซิตริกความเข้มข้นร้อยละ 20 (อัตราส่วน 1 : 1) พบว่า เพคตินที่สกัดด้วยน้ำกลั่น เมื่อนำมาผลิตไอศกรีมจะส่งผลให้ไอศกรีมมีสีเข้มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับไอศกรีมที่ใช้เพคตินทางการค้าและเพคตินที่สกัดด้วยกรดซิตริก และการใช้เพคตินที่สกัดด้วยกรดซิตริกในการผลิตไอศกรีมมีผลทำให้ความเปรี้ยวของไอศกรีมเพิ่มขึ้น ส่วนไอศกรีมที่ใช้เพคตินที่สกัดด้วยน้ำกลั่น พบว่ามีค่าร้อยละการขึ้นฟูและความหนืดต่ำกว่า ทั้งนี้อาจเนื่องจากเพคตินที่ใช้เป็นชนิด high methoxyl pectin ที่มีขนาดโมเลกุลที่ยาวมากกว่าจะละลายและอุ้มน้ำได้ลดลง ส่วนไอศกรีมที่ใช้เพคตินชนิด low methoxyl pectin ที่มีขนาดโมเลกุลต่ำกว่า จะทำให้ไอศกรีมมีความหนืดสูงขึ้น มีการอุ้มน้ำที่ดี และเกิดเกล็ดน้ำแข็งขนาดเล็ก^(13,16) และเมื่อนำไปทดสอบทางประสาทสัมผัส ด้วยวิธี 9-point hedonic scale พบว่าทั้ง 4 สูตรไม่มีความแตกต่างในด้านกลิ่นและรสชาติอย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) ส่วนในด้านสี พบว่าสูตรที่ 2 มีคะแนนความชอบน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเกิดจากสีของเพคตินที่ใช้ในการผลิตไอศกรีมที่เข้มมากกว่า จึงส่งผลทำให้คะแนนความชอบในด้านสีน้อยกว่าไอศกรีมสูตรอื่นๆ ส่วนในด้านเนื้อสัมผัสและการละลายในปาก พบว่าสูตรที่ 3 ได้รับความชอบมากที่สุด ทั้งนี้อาจเกิดจากไอศกรีมที่ผลิตได้ละลายช้าและมีลิกน้ำแข็งขนาดเล็ก ในขณะที่สูตรที่ 2 ได้รับความชอบน้อยที่สุด ซึ่งไอศกรีมสูตรนี้จะมีลิกน้ำแข็งขนาดใหญ่และละลายเร็วกว่าสูตรอื่นๆ ดังนั้นเพคตินที่เหมาะสมที่ใช้ในการผลิตไอศกรีมจากน้ำมะกรูด คือ เพคตินสกัดด้วยกรดซิตริกความเข้มข้นร้อยละ 20

เอกสารอ้างอิง

1. มะกรูด ประโยชน์ของมะกรูด สมุนไพรหลากสรรพคุณคู่ครัวไทย. [อินเทอร์เน็ต]. 2558 [เข้าถึงเมื่อ 19 มิ.ย. 2558]. เข้าถึงได้จาก: <http://health.kapook.com/view97811.html>.

2. ทิพย์ธิดา หนูทรัพย์, ภัศราภรณ์ ขาวพุ่ม, จิตติประภา พรหมดี และปิยนุสรณ์ น้อยด้วง. คุณสมบัติและประสิทธิภาพของเพคตินจากเปลือกมะกรูดที่สกัดด้วยกรดซิตริก. ในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีระหว่างสถาบัน ครั้งที่ 6 วันที่ 6 มิถุนายน 2561, ณ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ (พื้นที่ส่วนขยาย มฉก.2) จังหวัดสมุทรปราการ; 2561. หน้า 241-6.
3. Shaha, R.K. Punichelvana, Y.N.A.P. and Afandi A. Optimized Extraction Condition and Characterization of Pectin from Kaffir Lime (*Citrus hystrix*). Res. J. Agriculture & Forestry Sci. 2013; 1(2): 1-11.
4. ชนาวรรณ สุขเกษม. สารสกัดเพคตินจากกะหล่ำปลี (*Brassica oleracea* L. var capitata L.) ฤทธิ์ยับยั้ง ต่ำปลิงวังบาล อ้าเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์. เพชรบูรณ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ สถาบันวิจัยและพัฒนา; 2556.
5. อองอาจ เต็ดดวง. การเปรียบเทียบเพคตินสกัดจากฝรั่งสามชนิดกับเพคตินมาตรฐาน. [สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเคมี]. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2553.
6. ปิยนุสรณ์ น้อยด้วง และสาวิตรี พูลเดช. การใช้ซูคราโลสเป็นสารให้ความหวานในไอศกรีมจากตะลิงปลิงสูตรพลังงานต่ำ. ในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 35 วันที่ 15-17 ตุลาคม 2552, โรงแรมเดอะไฮด์ รีสอร์ท จังหวัดชลบุรี; 2552, หน้า 264.
7. A.O.A.C. Official Method of Analysis. (17th ed.). The Association of Official Analytical Chemists, Washington, D.C. 2000.
8. Goff, H.D. and Hartel. R.W. Ice cream and frozen desserts. In: Hui, Y.H. Cornillon, P. Legarretta, I.G. Lim, M.H. Murrell K.D. and Nip W.K., editors. Handbook of frozen foods. New York: Marcel Dekker Inc., 2004. p. 499-570.
9. Geilman, W.G. and Schmidt, D.E. Physical characteristics of frozen desserts made form ultrafiltered milk and various carbohydrates. J. Dairy Sci. 1992; 75(10): 2670-75.
10. วรณา ตั้งเจริญชัย และวิบูลย์ศักดิ์ กาวิลละ. นมและผลิตภัณฑ์นม. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียน สโตร์.; 2531. 187 หน้า.
11. มณีรัตน์ บุญญะมาลี. การพัฒนาไอศกรีมเชอร์เบทโดยใช้สารให้ความหวานแทนน้ำตาล. ภาควิชาคหกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2548.
12. เบญจพร มีเกาะ. 51 สูตรไอศกรีมยอดนิยม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยควอลิตี้บุ๊คส์; 2549. 160 หน้า
13. นิธิยา รัตนานพนธ์. เคมีอาหาร. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์; 2553. หน้า 181-5 และหน้า 324-33.
14. Marshall, R.T. and Arbuckle. W.S. Ice cream. 5th ed. New York: Chapman & Hall; 1996. 349 p.
15. Smith, K.E. and Bradley, R.L. Effects on Freezing Point of Carbohydrates Commonly Used in Frozen Desserts 1983. J. Dairy Sci. 1983; 66: 2464-67.
16. Panda, H. The Complete Book on Gums and Stabilizers for Food Industry. Delhi: Asia Pacific Business Press Inc. 2010. 126-54.
17. Tyagi, V., Sharma, P.K. and Malviya R. Pectins and Their Role in Food and Pharmaceutical Industry: A Review. J. Chronother Drug Deliv. 2015; 6(3): 65-77.